MANAGEMENT REVIEW

Menaxhim pa teatër.

STRATEGJIA

OPSIONI I PARACAKTUAR: ZGJEDHJA QË S'E BËN ASKUSH

Një kompani që e ktheu përmbys formularin e kursimeve, njëmbëdhjetë vende evropiane dhe rregullat e tyre për dhurimin e organeve, një meta-analizë e 58 studimeve, tri mënyrat si vepron një opsion i paracaktuar, dhe një kartë për ato që vendos menaxheri.

86% e të punësuarve të rinj ishin në planin e kursimeve kur anëtarësimi ishte i paracaktuar; 37% kur duhej të regjistroheshin vetë. E njëjta kompani, e njëjta vjetërsi.

MADRIAN & SHEA, 2000

BRENDA

TEMA KRYESORE
Formulari që u kthye përmbys
FAQE 03

MODELI
Këshilla, mundimi, pronësia
FAQE 05

MJETI I NUMRIT
Karta e opsionit të paracaktuar
FAQE 08

NR. 93 · STRATEGJIA

Në këtë numër

Një menaxher vendos shumë gjëra pa i vendosur: kutia e shënuar që më parë, turni që përsëritet nëse s'e ndryshon dikush, hapi që lista e kontrollit e kapërcen nëse nuk pyetet. Ajo që ndodh kur askush nuk vepron është vetë një zgjedhje, dhe shumica e marrin. Ky numër pyet sa e fortë është kjo tërheqje, dhe si vendoset me qëllim.

Kur një kompani amerikane i regjistroi të punësuarit e rinj në planin e kursimeve nëse nuk thoshin jo, pjesëmarrja u rrit nga 37% në 86%, dhe tre në katër anëtarë e mbajtën normën e paracaktuar prej 3%. Në vendet ku njerëzit janë dhurues organesh nëse nuk tërhiqen, pëlqimi është nga 86% deri afër 100%; në katër vende me regjistrim vullnetar ishte 4% deri 28%. Në 58 studime, opsioni i paracaktuar i lëvizi zgjedhjet mesatarisht rreth 27 pikë përqindjeje, me shpërndarje të gjerë. Tri kanale shpjegojnë si vepron; një kartë e mbyll numrin.

Stiven Janaqi REDAKTOR · STIVEN CATALYST

03 TEMA KRYESORE
Formulari që u kthye përmbys

04 SHIFRAT
Një fjalë në një formular

05 MODELI
Këshilla, mundimi, pronësia

06 ÇFARË THOTË KËRKIMI
I fortë mesatarisht, i pabarabartë në praktikë

07 SI MATET
Numëro kush mbetet aty

08 MJETI I NUMRIT
Karta e opsionit

09 BURIMET
Burimet dhe metoda

SI LEXOHET KY NUMËR

Shifra
Çdo shifër ka burimin dhe vitin poshtë faqes së vet.

Leximi ynë
Ku flet redaktori dhe jo kërkimi, shkruhet qartë.

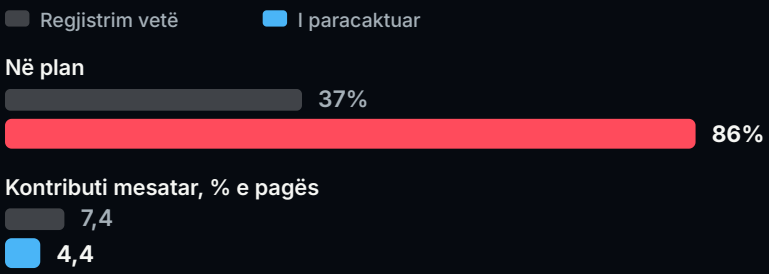
Praktika
Hapat dhe karta janë propozime për t'u provuar, jo rezultate kërkimi.

TEMA KRYESORE

Formulari që u kthye përmbys

Deri në prill 1998, një kompani e madhe amerikane e shëndetësisë dhe sigurimeve i linte punonjësit të hynin në planin e kursimeve 401(k) pas një viti, duke plotësuar një formular ose duke telefonuar. Prej atëherë, të punësuarit e rinj regjistroheshin që ditën e parë, me 3% të pagës në një fond të tregut monetar, nëse nuk tërhiqeshin. Kontributi i punëdhënësit dhe lista e fondeve mbetën po ato.

TË PUNËSUAR TË RINJ ME 3–15 MUAJ VJETËRSI, PARA DHE PAS NDRYSHIMIT (1998–99)

76%
e anëtarëve të regjistruar automatikisht kursenin saktësisht 3%; nga anëtarët e mëparshëm, rreth 10%

61%
e grupit të ri e mbajtën të gjithë opsionin, normën dhe fondin; nga stafi i mëparshëm e kishte zgjedhur 1%

LEXIMI YNË

Opsioni i paracaktuar i solli njerëzit brenda, dhe pastaj i mbajti me normë të ulët në fondin më të sigurt. I vendosi të dyja.

Burimi: Brigitte C. Madrian & Dennis F. Shea, National Bureau of Economic Research, 2000

Madrian & Shea, punim i NBER-it (2000): grupi i punësuar para ndryshimit, i matur në qershor 1998, kundrejt grupit të parë me tërheqje, qershor 1999. Normat e kontributit janë vetëm të anëtarëve. Një kompani; autorët gjejnë se e drejta e menjëhershme shpjegon pak.

SHIFRAT

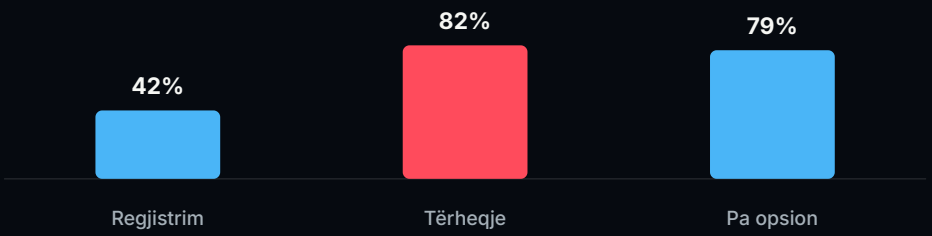
Një fjalë
në një formular

Në vendet me pëlqim të shprehur, askush nuk është dhurues organesh pa u regjistruar; në vendet me pëlqim të supozuar, të gjithë janë, nëse nuk regjistrohen që të mos jenë. Eric Johnson dhe Daniel Goldstein i vunë krah për krah më 2003, dhe e provuan të njëjtën zgjedhje online.

12% · 99,98%
pëlqimi efektiv në Gjermani (regjistrim vullnetar) dhe në Austri (tërheqje)

27,5%
në Holandë, pas një regjistri të 1998-s, një fushate dhe mbi 12 milionë letrash

EKSPERIMENT ONLINE, 161 VETA: DO TË ISHIN DHURUES, SIPAS FORMËS SË PYETJES

LEXIMI YNË

Pa opsion të paracaktuar, njerëzit zgjodhën pothuajse si me tërheqje. Regjistrimi vullnetar ishte përjashtimi: kërkonte një mundim që shumica s'e bënë.

Burimi: Eric J. Johnson & Daniel Goldstein, Science 302(5649), 2003

Normat e pëlqimit janë regjistrime, jo dhurime: vlerësim i autorëve nga regjistrat (2003). Regresioni i tyre gjeti 16,3% më shumë dhurime reale me tërheqje (1991–2001). Në provën online, ndryshimi i përgjigjes donte një klikim.

MODELI

Këshilla, mundimi, pronësia

Johnson dhe Goldstein përmendën tri arsye pse një opsion i paracaktuar ngjitet, dhe literatura e mëvonshme i quan miratim, lehtësi dhe pronësi. Një opsion mund të veprojë përmes njërës, dyve ose të treve njëherësh.

01

Miratimi

Opsioni i paracaktuar lexohet si këshillë nga kush e vendosi. Në planin e kursimeve, edhe stafi i vjetër që hyri pas ndryshimit, duke zgjedhur vetë, anonte nga fondi i paracaktuar.

02

Lehtësia

Të mbetesh nuk kushton asgjë; të ndryshosh do një formular, një telefonatë, një minutë. Sa më i vështirë ndryshimi, aq më shumë mund të mbeten.

03

Pronësia

Opsioni i paracaktuar ndihet si gjendja ekzistuese. Largimi prej tij lexohet si humbje, dhe humbjet peshojnë më shumë se fitimet e barabarta.

Në meta-analizë, studimet ku opsioni mbartte miratim ose pronësi treguan efekte më të mëdha; lehtësia jo, ndoshta sepse pak studime e ndryshuan mundimin. Opsionet ishin më të forta te zgjedhjet e konsumatorit dhe më të dobëta te ato mjedisore, ku autorët dyshojnë se bindjet janë më të forta.

LEXIMI YNË

Një opsion nga një menaxher që ekipi i beson mbart këshillë. Vendose sikur të ishte këshillë, sepse do të lexohet si e tillë.

Burimet: Eric J. Johnson & Daniel Goldstein, Science 302(5649), 2003; Jon M. Jachimowicz, Shannon Duncan, Elke U. Weber & Eric J. Johnson, Behavioural Public Policy 3(2), 2019; Brigitte C. Madrian & Dennis F. Shea, National Bureau of Economic Research, 2000

Kanalet nga Johnson & Goldstein (2003) dhe Jachimowicz et al. (2019), që i koduan kanalet e çdo studimi sipas gjykimit të vlerësuesve, matje e përafërt. Efekti i këshillës nga Madrian & Shea (2000). Tekstet e kartave janë me fjalët tona.

ÇFARË THOTË KËRKIMI

I fortë mesatarisht, i pabarabartë në praktikë

Jon Jachimowicz dhe kolegët mblodhën studimet, deri në maj 2017, që krahasonin një version me regjistrim vullnetar me një version me tërheqje të së njëjtës zgjedhje: 58 grupe të dhënash nga 35 artikuj, gjithsej 73.675 veta.

27 pikë
zhvendosja mesatare drejt opsionit të paracaktuar, në 38 grupet me përgjigje po ose jo

d = 0,68
efekti i standardizuar, mesatar; nudge-t për ushqim të shëndetshëm arritën 0,23

58 REZULTATET, SIPAS ASAJ QË GJETËN

LEXIMI YNË

Mesatarja është e madhe, shpërndarja më e madhe. Një opsion i vendosur në punë është një provë: kontrollo çfarë bën, mos e supozo.

Burimi: Jon M. Jachimowicz, Shannon Duncan, Elke U. Weber & Eric J. Johnson, Behavioural Public Policy 3(2), 2019

Jachimowicz et al. (2019); "i qartë" do të thotë që intervali i besimit nuk përfshin zeron. Shpërndarja ishte shumë e lartë (I^2 98%). Autorët thonë se ata që hartojnë zgjedhjet shpesh i gabojnë efektet dhe duhet t'i provojnë. Pilotet janë te Nr. 69.

SI MATET

Numëro kush mbetet aty

Madrian dhe Shea matën një “normë të opsionit të paracaktuar”: pjesën e njerëzve që qëndrojnë saktësisht te opsioni i vendosur, krahasuar me pjesën që e kishin zgjedhur kur duhej të zgjidhnin vetë. I njëjti numërim vlen për çdo opsion në punë.

01	**Gjeje**	formularë, plane turnesh, lista kontrolli, cilësime sistemi: çfarë ndodh nëse askush nuk vepron?
02	**Numëro kush mbetet**	pjesa saktësisht te opsioni, krahasuar me një periudhë ose grup që zgjodhi vetë
03	**Ndaje**	sipas grupeve: në plan, 74% e atyre me nën 20.000 dollarë mbetën te opsioni, 30% te 70.000–79.000
04	**Përsërite**	opsioni zbehet ngadalë: anëtarët te ai ranë nga 92% në 57% në 15 muaj

LEXIMI YNË

Një normë e lartë e opsionit nuk është sukses. Thotë që vendos opsioni; nëse vendos mirë është pyetje tjetër.

Burimi: Brigitte C. Madrian & Dennis F. Shea, National Bureau of Economic Research, 2000

Shifrat nga Madrian & Shea (2000), një kompani, 1998–99, punonjës të punësuar me regjistrim automatik. Zbatimi i numërimit te formularët dhe planet e turneve është propozim i redaksisë.

MJETI I NUMRIT

Karta e opsionit

Një kartë për çdo opsion të paracaktuar: një kuti e shënuar më parë, një plan turnesh që përsëritet, një hap që ecën nëse s'e ndal dikush. Kur opsioni bëhet hap i standardit, Standard Work e mban me arsyen e tij, që tjetri ta dijë pse është vendosur kështu.

01	**Zgjedhja**	çfarë vendoset, ku: formular, plan turnesh, listë, sistem
02	**Nëse askush nuk vepron**	çfarë ndodh sot, dhe kush e vendosi kështu
03	**A do ta zgjidhnin?**	çfarë zgjedhin njerëzit kur duhet të zgjedhin; kujt i shkon opsioni dhe kujt jo
04	**Rruga për të dalë**	si ndryshohet, me sa hapa; a është aq e lehtë sa të mbetesh?
05	**Opsioni që duam**	i paracaktuar, apo pa opsion dhe me zgjedhje aktive; arsyeja në një rresht
06	**Kontroll më**	data; pjesa te opsioni, sipas grupeve

Burimet: Brigitte C. Madrian & Dennis F. Shea, National Bureau of Economic Research, 2000; Eric J. Johnson & Daniel Goldstein, Science 302(5649), 2003; Jon M. Jachimowicz, Shannon Duncan, Elke U. Weber & Eric J. Johnson, Behavioural Public Policy 3(2), 2019

Karta është propozim i redaksisë, jo kërkim. Mbështetet te norma e opsionit e Madrian & Shea, te dy gabimet e një opsioni dhe te zgjedhja aktive te Johnson & Goldstein (2003), dhe te këshilla për provë te Jachimowicz et al. (2019).

Hape mjetin: Puna standarde stivencatalyst.com/sq/tools/standard-work/

BURIMET DHE METODA

Çdo shifër ka një burim.

Shifrat e këtij numri vijnë nga burimet më poshtë. Viti tregon sa e re është secila.

The Power of Suggestion: Inertia in 401(k) Participation and Savings Behavior (NBER Working Paper 7682; published in The Quarterly Journal of Economics 116(4), 2001)
Brigitte C. Madrian & Dennis F. Shea, National Bureau of Economic Research, 2000
https://www.nber.org/papers/w7682

Do Defaults Save Lives?
Eric J. Johnson & Daniel Goldstein, Science 302(5649), 2003
https://doi.org/10.1126/science.1091721

When and why defaults influence decisions: a meta-analysis of default effects
Jon M. Jachimowicz, Shannon Duncan, Elke U. Weber & Eric J. Johnson, Behavioural Public Policy 3(2), 2019
https://doi.org/10.1017/bpp.2018.43

METODA EDITORIALE

Çdo shifër u kontrollua për vitin, botuesin dhe çfarë mat, te teksti i plotë kur u hap. Burimi i lexuar vetëm te një përmbledhje, një abstrakt ose copa shënohet me “përmes”. Shifra që nuk u konfirmua te ajo që u lexua shënohet si e tillë në faqen e vet, ose lihet jashtë. Interpretimi i redaktorit shënohet “Leximi ynë”.

MANAGEMENT REVIEW

Menaxhim pa teatër.

Çdo numër, një pyetje e menaxhimit, e kontrolluar me kërkimet më të mira.

TË GJITHË NUMRAT

stivencatalyst.com/sq/magazine/management-review.html

Management Review · Nr. 93 · Nëntor 2026 · Stiven Catalyst
Redaktuar nga Stiven Janaqi, që përgjigjet për të; "redaksia" në këtë botim është ai. Tekstet, përkthimet, faqosja dhe kontrolli i shifrave te burimet e tyre bëhen në seanca pune me Claude, një model AI i Anthropic.
stivencatalyst.com/sq/how-this-is-made.html